

UVODNIK

U Svesci 3 Volumen 23 Godište 2021 naučnog časopisa *Ekonomski horizonti* publikovana su četiri izvorna naučna i dva pregledna članka, Predmetni indeks članaka i Pregled autora i naslova svih priloga publikovanih u Časopisu, u 2021. Istovremeno, kao rezultat kontinuiranog nastojanja Uredništva Časopisa da se, uz unapređivanje kvaliteta publikovanih radova, poveća Indeks internacionalnosti autora, ukazujemo na to da je u Volumenu 23 Godište 2021 *Ekonomskih horizonata* publikovano dvanaest naučnih članaka autora iz inostranstva (Meksiko, Nigerija, Indija, Južna Koreja, Poljska, Sudan, Vijetnam i Indonezija), što je dve trećine, odnosno, 66,67% od ukupnog broja objavljenih naučnih članaka u Časopisu, u 2021.

Polazeći od stava da je teritorijalno i političko uređenje države određeno načinom raspodele funkcija i resursa po nivoima vlasti, koautori *Saša Randelović* i *Svetlana Vukanović* istražuju relevantne aspekte fiskalne decentralizacije i strukturne karakteristike lokalnih javnih finansija u Republici Srbiji, sa naglaskom na lokalnu politiku javnih investicija. Rezultati istraživanja pokazuju da je veći deo lokalnih javnih investicija usredsređen na održavanje putne i administrativne infrastrukture, uz niska ulaganja u životnu sredinu i obrazovanje. Autori ukazuju da je, za smanjenje lokalnih dispariteta u kvalitetu lokalne infrastrukture i podsticanje ekonomske konvergencija, neophodno unapređenje kapaciteta za planiranje i sprovođenje investicija i uvođenje sistemskih podsticaja za lokalne javne investicije. Ovo tim pre što je, smatraju koautori, nizak nivo kako javnih, tako i domaćih privatnih investicija jedan

od glavnih razloga sporog rasta privrede Republike Srbije u poslednje dve decenije.

Uticaj poreza na ekonomski rast, prezentiran uzajamnim odnosom BDP-a *per capita* i poreskih obaveza u posmatranim zemljama, predmet je istraživanja koje su sprovedeli koautori *Lich Khac Hoang, Binh Tan Cao, Kim My Le* i *Dung Thi Thuy Nguyen*. Analizirani su relevantni podaci o poreskim obavezama i BDP-u *per capita* za 63 zemlje, u periodu 2003-2017. Utvrđeno je da različite vrste poreza ostvaruju različite efekte za ekonomski rast. Rezultati istraživanja pokazuju da većina poreza, izuzev poreza na dohodak građana, ostvaruje pozitivan uticaj na ekonomski rast u siromašnim zemljama, dok porezi na robu i usluge pozitivno deluju na ekonomski rast u bogatim zemljama. Takođe, pokazuje se da porez na imovinu negativno utiče na ekonomski rast u bogatim zemljama, dok je njegov uticaj značajno pozitivan u podsticanju ekonomskog rasta u siromašnim zemljama.

Shodno stavu da su, zbog dinamičnih promena pod uticajem digitalizacije, dovedeni u pitanje tradicionalni faktori uspešnosti preduzeća, autor *Aleksandra Bošković* u svom istraživanju ukazuje na potrebu ispitivanja novih načina za stvaranje održive vrednosti. Polazni je stav da je znanje bitan kvalitativni faktor generisanja i primene novih ideja, kao i razvoja i implementacije novih tehnologija, a da su ljudi nosioci znanja, zbog čega autor ukazuje na potrebu istraživanja načina unapređivanja njihovog potencijala. Na osnovu sprovedenog empirijskog istraživanja, na primeru informaciono-komunikacionih tehnologija, autor dokazuje da autonomija zaposlenih pozitivno utiče na nivo njihove angažovanosti u digitalnom okruženju, a posebno u uslovima rada na daljinu. Pri tome, autor

* Korespondencija: V. Leković, Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Liceja Kneževine Srbije 3, 34000 Kragujevac, Republika Srbija; e-mail: lekovic@kg.ac.rs

naglašava da autonomija treba biti zasnovana na znanju i ekspertizi, jer se jedino pod tim uslovom mogu ostvariti pozitivni efekti.

Razmatrajući implikacije kreditiranja, finansiranja iz sopstvenih sredstava i podrške države za performanse mikro-, malih i srednjih preduzeća, koautori *Maria Rio Rita*, *Yeterina Widi Nugrahanti* i *Ari Budi Kristanto* posebno ukazuju na posredničku ulogu inovacija. Primenom modeliranja strukturnih jednačina metodom delimičnih najmanjih kvadrata, na uzorku mikro-, malih i srednjih preduzeća, čije je sedište u gradu Salatiga u Centralnoj Javi, u Indoneziji, koautori ukazuju na to da kreditiranje i finansiranje iz sopstvenih sredstava pozitivno utiču na poslovne performanse i inovacije, dok podrška države pozitivno utiče na inovacije, ali ne utiče na poslovne performanse. Pri tome, koautori ukazuju da inovacije pozitivno utiču na poslovne performanse preduzeća, pri čemu, istovremeno, posreduju u pogledu uticaja kreditiranja, pojačavaju učinak finansiranja iz sopstvenih izvora i usklađuju učinak podrške države.

Shodno značaju Asocijacije nacija Jugoistočne Azije (ASEAN) i njenoj ulozi u podsticanju trgovinskih tokova zemalja članica, koautori *Anh Thu Nguyen* i *Thi Mai Thanh Tran* istražuju efekat trgovinskih olakšica, smatrajući ih snagom koja vodi ka formiranju jednog tržišta i jedne proizvodne baze. *Očekuje se da će zemlje članice ASEAN-a, uz striktno pridržavanje akcionog plana Asocijacije, ostvariti povećanje trovinskih tokova, uz minimiziranje trgovinskih troškova, promovisanje učešća u globalnim lancima vrednosti i povećanje učešća privatnog sektora.* Koautori konstatuju da su pokazatelji ublažavanja netarifnih prepreka

i institucionalne koordinacije, s jedne strane, i pokazatelji uključenosti država članica Asocijacije, s druge strane, najuspešnije ostvareni u periodu 2017-2019. Efekti trgovinskih tokova u Asocijaciji, pozitivno su se odrazili i na vanregionalnu trgovinu država članica.

Vežu između korporativne društvene odgovornosti i cene kapitala, koautori *Nyore Sandra Ofogbe*, *Chidiebere Nnamani*, *Chika Anastesia Anisiuba* i *Charity Nkeiru Ezuwore-Obodoekw* istražuju na uzorku 32 privredna društva, koja se kotiraju na Nigerijskoj berzi. Kao mera korporativne društvene odgovornosti korišćen je Tomson Rojters Indeks, dok su cena sopstvenog, akcijskog kapitala i cena duga korišćeni kao mera cene kapitala. Na osnovu rezultata istraživanja, koautori zaključuju da privredna društva koja investiraju u korporativnu društvenu odgovornost imaju bolju šansu da po povoljnijoj ceni dođu do kapitala. Zbog navedenog efekta, koji se ogleda u lakšem pristupu novčanim sredstvima po povoljnijoj ceni, koautori preporučuju kompanijama da kontinuirano ulažu u korporativnu društvenu odgovornost.

U ime Uredništva Časopisa i u svoje ime zahvaljujem se, pre svega, autorima priloga koji su objavljeni u ovoj Svesci Časopisa. Istovremeno, posebnu zahvalnost dugujemo recenzentima koji su, svojim konstruktivnim i kritičkim komentarima i sugestijama autorima podnetih priloga, doprineli podizanju nivoa kvaliteta publikovanih članaka.

Sveska 3 Godište 2021 sadrži sveobuhvatan Predmetni indeks naučnih članaka publikovanih u Časopisu, u 2021, kao i Pregled autora i naslova svih priloga objavljenih u *Ekonomskim horizontima*, u 2021.

Glavni i odgovorni urednik
Vlastimir Leković

Vlastimir Leković je redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu, u penziji. Doktorirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu, iz naučne oblasti opšta ekonomija i privredni razvoj. Izvodi nastavu iz nastavnih disciplina Institucionalna ekonomija, na master, i Metodologije naučnog istraživanja i Politike tržišne regulative, na doktorskim studijama. Ključne oblasti njegovog naučnoistraživačkog interesovanja su ekonomski sistem, ekonomska politika i institucionalna ekonomija.